

BOŽIČNA SKRIVNOST

Bliža se božični čas, ko bosta v vsakem domu drevesce in jaslice. Prvi jih je postavil sveti Frančišek, da bi lahko vsi, tudi nepismeni in neuki, imeli konkretno izkustvo božične skrivnosti in bi se slednja lahko dotaknila njihovih src.

Za kratek čas se tudi mi zaustavimo pri prizoru iz Betlehema: reven in mrzel hlevček, borne jaslice, kjer se je Bog utelesil v preprostem in nebogljenem otročičku. Enostavna, a obenem tako globoka skrivnost: vsemogočni Bog je iz čiste ljubezni do človeka prišel na svet, da bi ga s svojo žrtvijo odrešil. Jezus si je za svoj dom izbral revno štalico, rodil se je v tesarski družini; prvi, ki so izvedeli za veselo novico, so bili preprosti pastirji: Bog postane človek in se najprej razodene ubogim, revnim in malim ljudem. Odrešenik prihaja med zadnje, grešne in izločene in to ne le ob svojem rojstvu, marveč celo življenje.

Jezus je logiko tega sveta postavil na glavo, ko je blagroval ubožstvo, usmiljenje, preganjanje, trpljenje, žejo po pravičnosti in se zoperstavil pohlepu po oblasti, moči, bogastvu. Družil se je s tistimi, ki so v takratnem času veljali za grešne in nečiste; pravoverni Jud se je moral praviloma teh ljudi izogibati. Jezus pa opozarja, da je prišel na svet odrešit ljudi, jim vrniti odvzeto dostojanstvo in pokazat novo pot. Vsakemu je pripravljen ponuditi še eno možnost.

Vsi smo poklicani, da sledimo Jezusoveму zgledu. Naloga vsakega izmed nas je, da sočloveku po svojih močeh pomagamo. Vsak kristjan je poklican graditi božje kraljestvo že na tem svetu: skrbeti za onemogle in ostarele, lajšati bolečine trpečim, spejemati tujce in brezdomce, pomagati revnim, graditi iskrene in pristne medčloveške odnose, moliti in delati za mir in blaginjo po svetu, predvsem pa v svojem okolju.

Matej Susič: *Cerkvica na Notranjskem (akvarel na papirju).*

Nekateri pa njegov nauk vidno udejanjajo v svojem življenju; naj navedem kot primer patra Pedra Opeko, o katerem boste lahko več prebrali v tej številki, ali papeža Frančiška. Slednji nas je presenetil s svojo spontanostjo, odkritosrčnostjo, ponižnostjo, predvsem pa s preprostostjo. Kot je sam pred dnevi priznal, je preprosto srce dar, za katerega je treba moliti. Preprostost ni le zavestna odločitev, je tudi sad prepuščanja Božji ljubezni.

Malo Dete v jaslicah nas v teh dneh vabi, da se spremenimo, da postanemo bolj občutljivi za tiste, ki nas obdajajo. Vabi nas, da posvetimo delček svojega časa trpečim, ostarelim, onemoglim, da poneseemo več človeške topline v svoje odnose. Na nas je, da to vabilo sprejmemo ali zavrnamo.

Drage bralke in bralci, ne dopustimo, da gre do te božične skrivnosti mimo nas, da se nas ne dotaknejo; dovolimo, da se Božje Dete rodi v naših srcih in jih napolni s srečo in notranjim mirom. Želim vam blagoslovljen Božič (ne zamerite, če to besedo pišem z veliko začetnico) in srečen začetek novega leta!

Slovenistika na Univerzi v Trstu – Fakulteta tujih jezikov in literatur

Izibira študija »z identiteto«

Maturantje se bodo kaj kmalu po novem letu morali odločiti za nadaljni študij, katero univerzo in fakulteto izbrati. Tako smo se odločili, da v Rasti predstavimo študij slovenistike, ki ga nudi Oddelek humanističnih študijev Filozofske fakultete Univerze v Trstu, na študijski smeri Tujih jezikov in literatur. Slovenistiko lahko na Tržaškem izbirajo tako materni kot tudi nematerni govorniki, saj tukajšnji profesorji slovenščino poučujejo tudi študente, ki jo komaj spoznavajo in se je komaj učijo. Predavanja iz slovenske književnosti in slovenskega jezika so torej namenjena tudi italijanskim študentom in so prilagojena glede na študentovo predhodno znanje.

Zelo spodbudno je dejstvo, da se za slovenistiko v Trstu odločijo poleg slovenskih tudi italijanski študentje. Vredno pa se je zamisliti nad dejstvom, da na slovenistiki primanjkuje tržaških Slovencev, kar je res škoda. Slovenistika tržaške univerze predstavlja bogastvo za celotno skupnost. Krepi namreč sožitje med nami, Slovenci iz Italije, in našimi italijanskimi sosedi.

O tem, kaj nudi tržaška slovenistika in kako je s slovenistiko na Univerzi v Trstu danes, smo vprašali prof. Mirana Košuta, ki na Univerzi v Trstu zaseda položaj predstojnika stolice slovenistike in tu že dolgo let poučuje slovensko književnost.

Nato smo postavili nekaj vprašanj še prof. Radi Lečič, lektorici slovenščine na Univerzi v Trstu, katere odgovore bomo zaradi prostorske stiske objavili v naslednji Rasti, skupaj s pogledi z drugega zornega kota, ki nam jih bodo razkrile študentke slovenistike Tamara Peteani iz zamejstva, Martina Kquira iz Slovenije in italijanska študentka Elisa Angeli.

Kot rečeno, začnimo z odgovori prof. Mirana Košute.

- **Profesor Košuta, kaj ponuja študij slovenistike na Univerzi v Trstu? Ima morda posebno »identiteto« glede na kraj - to je Trst - in čas relativnega odpiranja do slovenskega jezika in kulture, v katera se umešča?**

☆ »Opasan z jeziki, ki pesmi pojo,« je veržno naslikal ta Trst pesnik Miroslav Košuta. In res: v tem večjezičnem, večkulturnem mestu poje svojo čarno, melodično pesem že poldrugo tisočletje tudi slovenščina. Naša materinščina zato ni eden izmed »tujih« jezikov, ki jih poučujemo na krajevnem vseučilišču, marveč predvsem avtohtoni jezik mesta in okolice, besedno izrazilo Slovencev, ki prebivamo v Italiji. To njegovo krajevno zasidranost univerzitetno spoštujemo in negujemo danes predvsem na Oddelku za humanistične študije, saj je trenutno le tu možen v Trstu enopredmeten dodiplomski in podiplomski študij slovenskega jezika in književnosti.

Slovenščino sicer poučujejo na tržaški univerzi tudi na Oddelku juridičnih in prevodnih ved (bivši Prevajalski fakulteti oziroma Visoki šoli modernih jezikov za prevajalce in tolmače), a le kot tretji jezik. Na našem Oddelku za humanistične

Prof. Miran Košuta.

študije pa, ki združuje bivši Filozofsko in Pedagoško fakulteto, ponuja slovenistika študentom najprej možnost triletnega, dodiplomskega in kreditno enakovrednega študija slovenščine kot prvega ali drugega jezika ter književnosti, nato pa še dveletni magistrski, podiplomski študij, ki smo ga prvič uvedli v akademskem letu 2011-2012 z dragoceno finančno pomočjo evropskega projekta »Jezik-Lingua«. Poleg tega sta tržaška in videmska univerza letos družno osnovali še doktorat jezikovnega in književnega študija, ki ponuja diplomantom nadaljnjo možnost znanstvenega izpopolnjevanja in moštrenja. Tudi slovenističnega.

● **Kako gledate na dejstvo, da tudi študentje, ki jim je slovenski jezik tuj, kažejo željo po učenju le-tega? Katere izzive predstavlja to za profesorje in lektorje? Je program literature in jezika prilagojen slušateljem z različnim predznanjem?**

☆ Dejstvo, da se čedalje več nematernih govorcev odloča dandanes za študij slovenščine, je razveseljivo in dobrodošlo. To je otipljiv pokazatelj postopne normalizacije narodnostne klime v naših krajih, ki si po prisilni italijanizaciji v prejšnjem stoletju danes končno spet prisvajajo svojo izvirno večjezično podobo, mozaično istovetnost in multikulturno evropskost.

Seveda predstavlja ta sodoben pojav za katerokoli šolo s slovenskim učnim jezikom v Furlaniji Julijski krajini, od vrtca do univerze, nemajhen izziv in dodatno preizkušnjo. Podobno velja tudi za vseučiliško slovenistiko na Oddelku za humanistične študije. Ker naše raznorodno slušateljstvo sestavljajo bodisi materni govorniki, predvsem študenti slovenske narodne skupnosti v Italiji, ki že izkazujejo precejšnje slovenistično predznanje, bodisi nematerni govorniki, ki se prvič soočajo s slovenskim jezikom, književnostjo in kulturo, moramo svoje predavateljsko in lektorsko poučevanje temu skladno prilagajati. Zato poučujemo tako v slovenščini kot v italijanščini, da bi vsakemu omogočili razvijanje ustreznih slovenističnih kompetenc: slovenski študenti lahko primerno nadgradijo na višjih srednjih šolah usvojene slovenistične vsebine in se hkrati opremljajo za njihovo posredovanje v italijanski kulturni prostor, Neslovenci pa lahko pridobijo osnovno znanje iz slovenskega jezika in književnosti, ki ga lahko nato specialistično poglobijo na magistrski stopnji. Ta večuporabnost je – zdi se mi – razlikovalna posebnost in dodatni adut tržaške slovenistike v primerjavi s čezmejnimi slovenističnimi programi v Kopru, Novi Gorici ali Ljubljani, ki tovrstne pedagoške in študijske dvojezičnosti ne premorejo.

● **S katerimi težavami se spopadate kot predstojnik stolice slovenistike? Kakšni časi se obetajo slovenistiki v Trstu (glede na razna krčenja sredstev in reformo visokošolskega sistema v Italiji)?**

☆ Že lep čas bijem svojo predstojniško borbo z birokratskimi mlini italijanskega univerzitetnega sistema predvsem za preživetje in razvoj tukajšnjega slovenskega lektorata. Tržaška univerza namreč nima lastnih lektorjev za slovenščino, zato se njen Oddelek za humanistične študije poslužuje kolegice, ki mu jo na osnovi meddržavnega kulturnega sporazuma širokogrudno namenja Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik Univerze v Ljubljani. Lik zunanjega lektorja je leta 2008 Italija sicer napačno ukinila, nato pa ponovno vzpostavila leta 2010 z zakonom 240. A ker po treh letih država še ni objavila pripadajočih izvršilnih odlokov, ki lahko edini stvarno uredijo delovni status tovrstnih sodelavcev, ostaja ta specifična črka zakona bivše ministric Gelminijeve dejansko neizvajana, položaj mednarodnih lektorjev pa v Italiji še dalje neurejen in negotov. To povzroča vsakoletne pogodbene težave tudi lektorici za slovenski jezik na našem Oddelku, ki jih sproti in zasilno rešujemo. Ko bo – kakor upam – problem vendarle sistemsko urejen, bomo laže zadihali.

Zato je ta hip, sredi splošne finančne in kadrovske krize italijanske univerze, najpomembnejše »stati inu obstati«, kot bi svetoval Trubar. Vendar so kljub temu obeti za slovenistiko, ki premore danes na Oddelku za humanistične študije tržaške univerze celoten študijski cikel, nadvse dobri. In če se bodo poleg neslovenskih zanj pogosteje odločali tudi študenti slovenske narodne skupnosti v Italiji, se ji bodo prešernovska 'vremena' še bolj zjasnila.

(dalje v naslednji številki)
Pripravlja Nika Čok

OTROCI ZA OTROKE:

dobrodelna nabirka za Pedro Opeko

Lansko zimo smo članice skavtskega voda Pand z Opčin kot skavtski podvig spekle božične piškote in jih nato prodajale pred opensko cerkvijo. Ker pa smo zaslužile res veliko denarja, ki ga me ne potrebujemo, smo se odločile, da bomo pridobljeno vsoto namenile otrokom, ki niso tako srečni kot mi – po elektronski pošti nam je uspelo kontaktirati misijonarja Pedra Opeko, ki je bil navdušen nad našo adventno akcijo in se nam je pristrčno zahvalil za pomoč.

Pedro Opeka je znan slovenski misijonar, rojen v Argentini, ki že štirideset let živi na Madagaskarju. Na Madagaskar je prišel kot duhovnik in, ker je bil uspešen pri delu z mladimi, so ga kmalu poslali v glavno mesto Antananarivo. Opeko je močno pretreslo, ko je videl brezdomce na obrobju mesta, ki so si zatočišče poiskali kar na smetišču. Ker je bil že seznanjen z madagaskarsko kulturo in jezikom, mu je uspelo stopiti v stik s tistimi ljudmi in jim pomagati, a vseeno je bilo potrebno kar nekaj let, da so mu začeli zaupati. Sedaj je Pedru Opeki po zaslugi prispevkov raznih evropskih in svetovnih organizacij, pa tudi posameznikov, uspelo zgraditi naselje, ki je več tisoč družinam prineslo zatočišče, službo in možnost šolanja za otroke. Misijonar je za svoje neverjetno delo dobil marsikatero priznanje, letos pa je bil tudi med kandidati za Nobelovo nagrado za mir.

Veliko podatkov o njem in njegovem delu sem izvedela v petek, 22. novembra letos, ko smo se s Pandami odpravile v Gorico, kjer je potekalo predavanje Pedra Opeke. Povedal nam je marsikatero neverjetno zgodbo, ki jo je sam doživel, in ki človeka res ganejo, kadar jih sliši. Pripovedoval nam je o različnih težavah, ki jih je moral premostiti, odkar je prišel na Madagaskar – od raznih bolezni, ki so se včasih razširile po celem naselju, o dejstvu, da Evropska Unija ni sprejela njegovega projekta in ni hotela prispevati denarja zanj, in celo o oboroženih ljudeh, ki so večkrat napadli njihovo naselje. Povedal je tudi, da so imeli včasih težave, saj je preveč ljudi prišlo iskat zatočišče k njim in jih je bil prisiljen odsloviti. A ko ga je prišla prosit pomoč lačna, obupana mamica z otroki, je bil tako ganjen, da ji kar ni mogel odkloniti pomoči; takrat se je odločil, da od tistega trenutka dalje nikoli več ne bo sprejel take odločitve, ne da bi prej pogledal v oči osebi, ki jo je bil pripravljen vreči na cesto. Vsekakor pa jim

Pande in Pedro Opeka.

je vse te težave na koncu vedno uspelo premostiti in le redkokdaj so bili resnično tako na tesnem, da res niso mogli sprejeti nikogar več. Pater Opeka pa nam je tudi povedal, da je njegov uspeh tudi zasluga njegovega očeta, ki ga je že zelo mladega vzel za pomočnika pri gradnji hiš; poudaril je, da bi bil marsikdo lahko zgrožen, da mora otrok delati, on pa je svojemu očetu neskončno hvaležen, saj brez pridobitve tistega znanja nikoli ne bi mogel pomagati ljudem – tako pa je že pri devetnajstih letih zgradil prvo zatočišče za argentinske brezdomce. Po koncu predavanja sem bila zato še bolj zadovoljna, da smo se odločile, da prav njemu namenimo zaslužen denar.

Lani smo za Pedra Opeko zaslužile velik znesek, ki je zadostoval za kar deset tisoč obrokov riža za lačne afriške družine. Zaradi takega uspeha smo se letos odločile, da podvig ponovimo; ker pa se je vod od lani precej povečal, smo se razdelile v dve skupini in tako spekle veliko več piškotov, ki smo jih nato prodajale ne samo na Opčinah, ampak tudi pred cerkvami v Trebčah, Borštu, na Repentabru in na Proseku. Naše delo ni bilo zaman, saj smo zaslužile skoraj trikrat toliko kot lani. Zahvala gre seveda vsem tistim ljudem, ki vam za te lačne otroke ni vseeno in ste s svojim prispevkom ali pa na katerikoli drugi način pripomogli k uspehu te akcije. Naj vam Bog poplača!

Zasanjana Panda